

Einde in zicht voor de VUT

Drs. J.L. Gebraad en mw. T.R. Pfaff

Publicatiedatum CBS-website: 1 september 2011

Verklaring van tekens

.	=	gegevens ontbreken
*	=	voorlopig cijfer
**	=	nader voorlopig cijfer
x	=	geheim
–	=	nihil
–	=	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
o (o,o)	=	het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	=	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2010–2011	=	2010 tot en met 2011
2010/2011	=	het gemiddelde over de jaren 2010 tot en met 2011
2010/'11	=	oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2010 en eindigend in 2011
2008/'09– 2010/'11	=	oogstjaar, boekjaar enz., 2008/'09 tot en met 2010/'11

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek
Grafimedia

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier:
www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Den Haag/Heerlen, 2011.
Verveelvoudiging is toegestaan,
mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

	Samenvatting	4
1	VUT loopt af	5
	Pensioenakkoord	5
	Afbouwfase beperkt zichtbaar in uitkomsten 2009	5
	Kortlopende beleggingen dalen sterk	6
2	Technische toelichting	7

Samenvatting

De VUT heeft nog een paar jaar te gaan. Niet alleen is vervroegde uittreding niet meer mogelijk, de plannen om de AOW- en pensioenleeftijd te verhogen worden steeds concreter. VUT-fondsen verkeren in de afbouwfase, dit is overigens beperkt zichtbaar in de cijfers over deze fondsen. De uitkeringen in 2009 zijn gelijk aan die in 2008, de premies zijn in 2009 licht gedaald.

1 VUT loopt af

VUT (regeling vervroegde uittreding) en prepensioen lopen naar hun einde. Per 1 januari 2006 is de fiscale ondersteuning voor VUT- en prepensioenregelingen beëindigd. Deze maatregel heeft als doel een positieve impuls te geven aan de arbeidsparticipatie en op die manier een bijdrage te leveren aan het opvangen van de kosten die de vergrijzing van de bevolking met zich meebrengt. Het gevolg is dat VUT-fondsen, die vervroegde uittredingsregelingen voor bedrijfstakken verzorgen, nu in de afbouwfase verkeren. De huidige Vutters gaan geleidelijk aan met pensioen, er komen geen nieuwe meer bij.

Pensioenakkoord

De belangrijkste maatregel om de kosten van de vergrijzing op te vangen is het plan om de AOW-leeftijd te verhogen van 65 jaar naar 67 jaar. Inmiddels gaat het overigens niet meer alleen om de kosten van de vergrijzing, maar ook om de houdbaarheid van ons pensioenstelsel. De financiële crisis heeft forse gaten geslagen in de bezittingen van pensioenfondsen, waardoor twijfel is ontstaan of pensioenfondsen in staat zullen blijven om te voldoen aan hun verplichtingen aan gepensioneerden. De sociale partners – werknemers en werkgevers – en minister van Sociale Zaken Kamp hebben begin juni een pensioenakkoord gesloten. Kernelementen daarin zijn: verhoging van de AOW- en pensioenleeftijd naar 66 jaar in 2020 en naar 67 jaar in 2025; stabiele premies die niet veranderen door beleggingsresultaten; eerder stoppen met werken mag, maar kost 6,5% AOW per eerder gestopt jaar; ook langer werken mag, dat levert 6,5% AOW per doorgewerkt jaar op; werkgevers hoeven geen herstelbetalingen te doen; pensioenuitkeringen worden meer afhankelijk van de beleggingsresultaten van pensioenfondsen.¹⁾

De afgelopen jaren is de bereidheid van werknemers om door te werken tot 65 jaar sterk toegenomen: van 21 procent van de werknemers in 2005 naar 42 procent in 2009. De bereidheid om door te werken na het 65^e jaar is slechts mondjesmaat gestegen in 2009. In lijn hiermee is de constatering dat minder mensen aangeven dat pensionering reden is om geen werk meer te willen. Niet alleen de wil is er, maar het gebeurt ook echt: de gemiddelde leeftijd waarop werknemers met pensioen gaan is de afgelopen jaren toegenomen van 61 naar 63 jaar.²⁾

Afbouwfase beperkt zichtbaar in uitkomsten 2009

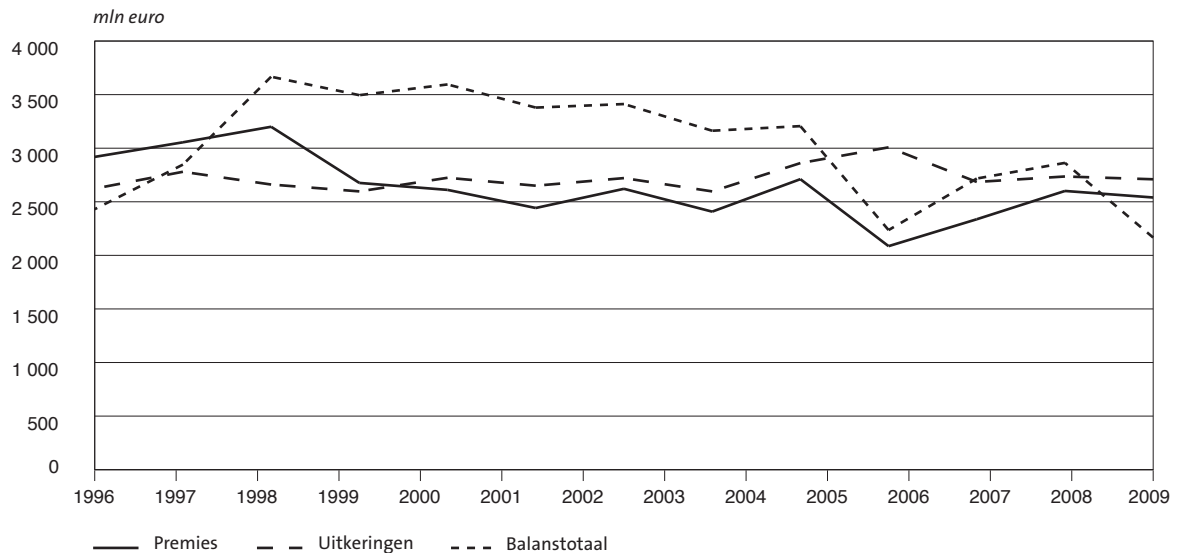
Aan de cijfers van de resultatenrekening van de VUT-fondsen over 2009 is niet te zien dat deze in de afbouwfase zijn beland. De uitkeringen bedragen 2,7 miljard euro in 2009, evenveel als in 2008. De premies geven een lichte daling te zien van 2,6 miljard euro in 2009 in 2008 naar

¹⁾ Zie het persbericht 'Kabinet en sociale partners eens over uitwerking pensioenakkoord' van het Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid. <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/persberichten/2011/06/10/kabinet-en-sociale-partners-eens-over-uitwerking-pensioenakkoord.html>

²⁾ Zie het CBS/TNO-persbericht "Steeds meer werknemers willen doorwerken tot 65 jaar". <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/publicaties/artikelen/archief/2010/2010-033-pb.htm> en het CBS-artikel 'Binding met de arbeidsmarkt: steeds meer mensen willen werk'. <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/publicaties/arbeidsmarkt-vogelvlucht/korte-termijn-ontw/vw-binding-arbeidsmarkt-art.htm> en het CBS-artikel 'Pensioenleeftijd werknemers weer hoger'. <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/publicaties/artikelen/archief/2011/2011-3430-wm.htm>

2,5 miljard euro in 2009. Het balanstotaal van de VUT-fondsen daalt wel fors in 2009 en wel van 2,9 naar 2,1 miljard euro. Dit komt vooral doordat ambtenaren minder snel dan verwacht een beroep doen op het VUT-fonds Overheidspersoneel, dat daardoor een deel van de lening bij de Staat heeft kunnen aflossen.

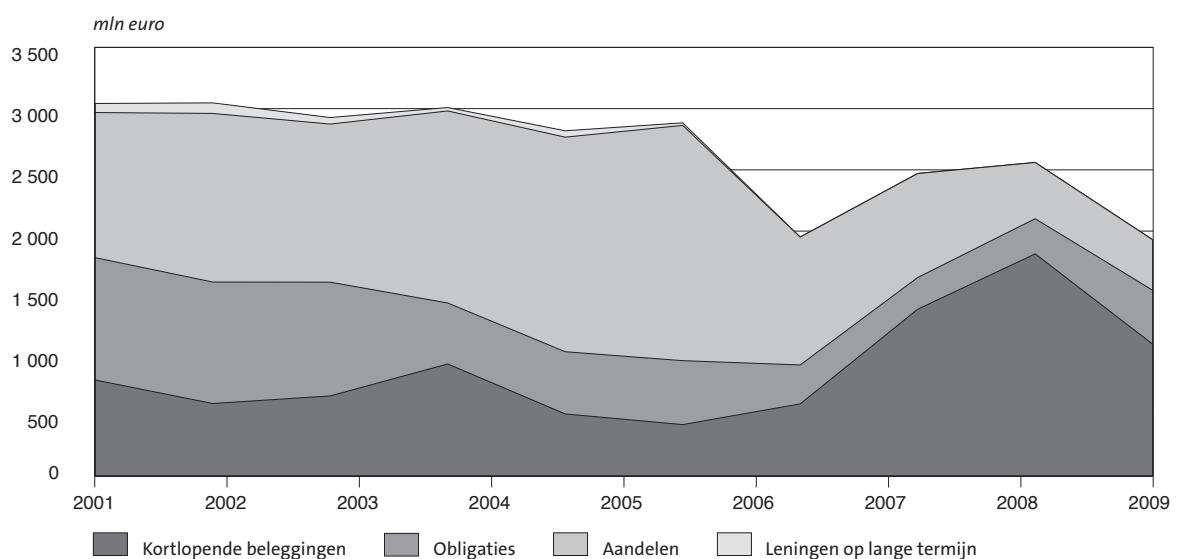
1.1 Premies, uitkeringen en balanstotaal VUT-fondsen

Kortlopende beleggingen dalen sterk

De beleggingsportefeuille bestaat eind 2009 voor 56 procent uit kortlopende beleggingen (girale gelden, deposito's en leningen op korte termijn), eind 2008 was dit nog 71 procent. Een

1.2 Kortlopende beleggingen domineren vanaf 2007

1.3 Balansen VUT-fondsen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<i>mln euro</i>										
Activa										
Girale gelden	43	33	47	57	44	42	38	88	64	54
Deposito's	230	325	283	378	269	243	247	238	980	548
Obligaties	999	992	929	498	508	522	318	259	287	440
Aandelen	1 185	1 377	1 291	1 568	1 752	1 921	1 044	849	459	412
Leningen op lange termijn	74	86	53	28	52	21	1	1	1	14
Leningen op korte termijn	512	233	323	480	193	135	304	1 036	770	463
Overige vorderingen	454	548	452	403	344	322	284	246	302	235
Totaal activa	3 495	3 595	3 379	3 412	3 163	3 206	2 236	2 717	2 863	2 166
Passiva										
Eigen vermogen (reserves)	1 680	1 637	1 609	1 507	1 577	1 538	981	856	787	749
Voorziening VUT-verplichtingen	1 544	1 534	1 376	1 457	1 301	1 285	975	807	729	678
Overige voorzieningen	57	61	34	64	59	61	45	39	31	53
Leningen op korte termijn	33	66	21	14	18	37	34	29	3	9
Overige schulden	181	296	339	370	207	285	201	986	1 313	677
Totaal passiva	3 495	3 595	3 379	3 412	3 163	3 206	2 236	2 717	2 863	2 166

belangrijke oorzaak van de daling betreft het gedaalde bezit in deposito's bij het VUT-fonds Overheidspersoneel, dit in samenhang met de aflossing van de bij de Staat opgenomen leningen. Voor obligaties is sprake van een stijging, en wel van 11 naar 23 procent van de beleggingsportefeuille.

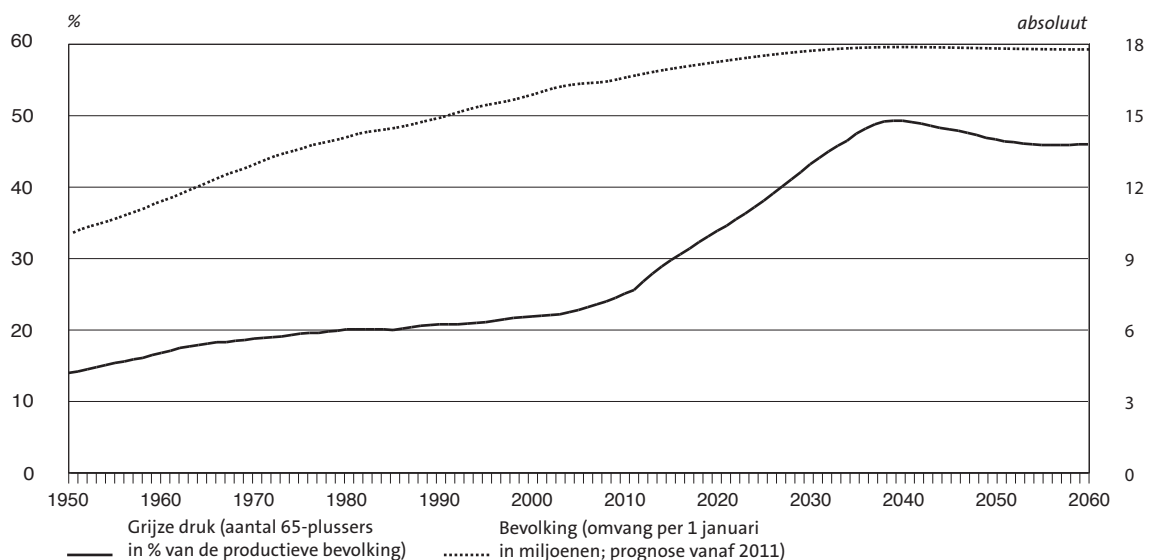
1.4 Resultatenrekeningen VUT-fondsen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<i>mln euro</i>										
Lasten										
Uitkeringen	2 597	2 724	2 650	2 721	2 597	2 861	3 008	2 685	2 736	2 710
Voorziening VUT-verplichtingen	-9	-10	-158	80	-155	-16	-310	-168	-78	-51
Administratiekosten	37	32	32	28	27	28	25	28	29	25
Overige lasten	24	27	14	46	24	35	12	13	9	34
Saldo	635	-44	-27	-103	71	-40	-557	-125	-69	-38
Totaal lasten	3 285	2 729	2 511	2 773	2 563	2 868	2 178	2 433	2 627	2 680
Baten										
Totaal premies	2 676	2 611	2 442	2 621	2 408	2 711	2 086	2 337	2 601	2 540
Werkgever	1 612	1 465	1 394	1 455	1 328	1 395	1 155	1 308	1 490	1 457
Werknemer	996	1 146	1 045	1 155	1 072	1 308	929	1 027	1 106	1 080
Overig	68	0	2	12	8	8	2	2	5	3
Rente en dividend	114	93	60	116	145	157	65	72	6	104
Overige baten	495	25	10	35	11	0	27	24	20	36
Totaal baten	3 285	2 729	2 511	2 773	2 563	2 868	2 178	2 433	2 627	2 680

2 Technische toelichting

De vergrijzing kan worden afgemeten aan de zogenaamde grijze druk. Dit is de verhouding tussen het aantal personen ouder dan 65 jaar en het aantal personen in de productieve levensfase van 20 tot 65 jaar. De grijze druk is opgelopen van 14,0 in 1950 tot 25,6 nu en zal naar verwachting oplopen tot 49,3 op de top van de vergrijzing in 2040. Dat komt doordat het aantal 65-plussers toeneemt van 2,5 miljoen nu naar 4,6 miljoen in 2040 terwijl de potentiële beroepsbevolking gaat krimpen van 10,2 naar 9,4 miljoen.³⁾

2.1 Grijze druk en bevolking 1950–2060

VUT is de afkorting voor vervroegde uittreding. In 1975 zijn de eerste VUT-regelingen ontworpen, met als doel de hoge jeugdwerkloosheid van dat moment te verminderen. Werknemers in het onderwijs en de bouw kregen de gelegenheid om op 63- of 64-jarige leeftijd te stoppen met werken. In de jaren daarna zijn er veel VUT-regelingen aan toegevoegd in andere bedrijfstakken, en is de leeftijd om gebruik te mogen maken van de VUT tot onder de 60 jaar gedaald.

Het CBS deelt de uitvoerders van de VUT-regelingen in drie groepen in. Twee van deze drie groepen blijven hier verder buiten beschouwing: de regelingen die door pensioenfondsen worden uitgevoerd en de regelingen die rechtstreeks door bedrijven worden uitgevoerd. De derde groep betreft regelingen voor bedrijfstakken die in afzonderlijke stichtingen zijn ondergebracht. Deze groep wordt aangeduid met de term VUT-fondsen. De daarbij betrokken

³⁾ Zie het CBS-persbericht 'Tempo vergrijzing loopt op'.
<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/vergrijzing/publicaties/artikelen/archief/2010/2010-083-pb.htm>
en het CBS-artikel 'Bevolkingsprognose 2010–2060: sterkere vergrijzing, langere levensduur' Coen van Duin en Joop Garssen.
<http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/389D62E2-7205-42C3-956F-33E17CFE6433/0/2011k1b15p16art.pdf>

bedrijfstakken zijn onder andere de metaalnijverheid, het beroepsgoederenvervoer en de horeca. Daarnaast is er ook een VUT-fonds voor het overheidspersoneel.

De populatie bestond in 2009 uit 57 VUT-fondsen, 5 minder dan in 2008. De financiële gegevens zijn afkomstig uit de jaarverslagen van deze fondsen. Van de populatie zijn 39 fondsen direct waargenomen. De gegevens van de overige fondsen zijn via ophoging toegevoegd. De ophoging is gebaseerd op het aantal VUT-uitkeringen zoals ontleend aan de jaarverslagen. De ophoging bedraagt in 2009 2,4 procent van de uitkeringen en 13,6 procent van het balanstotaal. Dat is aanzienlijk minder dan de ophoging in 2008 (8,5 procent van de uitkeringen en 25,4 procent van het balanstotaal).